

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת ויחי

תשפ"א

גיליון מס' 518

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

שלו.

"הרבה שואלים אותי" - שח - "איך גדילתי ילדים במגדל העמק בתקופה ההיא של שנות ה-70, כשהמקום סבל מעזובה רוחנית קשה. וכולם נישאו לבני תורה תלמידי חכמים וחסידים. אני משיב להם: השקעתי בילדים בעיקר בשבתות. מידי ליל שבת - קודש הייתי יושב עם הילדים ועורך להם מעין 'טיש' במשך ארבע שעות תמימות. לימדתי אותם את כל שירי וויזניץ, לעלוב, בעלזא. חיות - זה העיקר. הרבנית תחי' השקיעה בילדים במשך כל השבוע, ואני, כמו שאומרים בהלצה, הייתי 'אבא של שבת'. 'על ההורים לדעת שחובה עליהם להשקיע בילדים. אי אפשר בלי. מה עושים חלק מההורים היום? פוגשים את הילדים פגישה חטופה ומתעניינים מה שלום ה'שעורי-בית', וזהו".

הבית - צריך להיות המקום החמים ביותר בעולם. כשזה כך, שום פיתוי אחר - נוצץ ככל שיהיה - לא יהווה לו תחליף.

תמיד הבן יכמה וישאף לחזור למקור. לביתיות האותנטית.

אהובים-במיוחד "כלי מילת" - -

כלומר: האם מבליטים באופן פומבי את החיבה המיוחדת שנוטרים לאותו בן, באמצעות מתנות ייחודיות וכדומה.

ואפשר אולי לשפוך על הדברים תבלין נוסף, שמה תאמרו בדרך רמוז או דרש:

וכשאכן זה קורה ובן מרגיש שאחיו אהוב ומקובל יותר, ואילו הוא קצת פחות - הוא ירגיש שהבית הוא לא המקום החמים ביותר על הגלובוס וברגע שפל, שנות החיפוש והתהייה, ימים בהם הנוצץ נראה זהב, הוא ינסה אולי לחפש מקום מסואב, מצרי שכזה, שם כביכול אוהבים אותו קצת יותר. משהו בסגנון: "ירדו אבותינו למצריים" - -

הוא גם רוצה "כתונת פסים"...

הייתה לי פעם שיחה גלוית-לב עם הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א - רבה של מגדל העמק ושל רביים אחרים.

במהלך השיחה גילה לי אחד מהסודות המשפחתיים

כתונת פסים

... "לעולם אל ישנה אדם בנו בן הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו (שעשה לו כתונת פסים שלא היה בה אלא משקל שני סלעים מילת), נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים" (שבת 107)

באחד מלילות-השבת האחרונים, עמוק-עמוק אל תוך הלילה הבהוק באור-יקרות של זוך וטוהר עמדתי תוהה: כלום לא מצינו עוד באבותינו הקדושים ששינו בין הבנים - למשל רבקה שחיבבה את יעקב במיוחד ויצחק את עשיו; ואפילו בפרשה דגן שיוסף מבקש לברך בראשית את הבן הבכור! פלא!

אולם לאחר התבוננות קלות נראה שהתשובה פשוטה למדי: אין ספק שזו תופעה מקובלת ולגיטימית לשמור על כימיה או חיבה יתירה בן או בת מסוימים (בדרך - כלל על בסיס זה שאותו בן או בת הינם בעלי תכונות או נטיות הוהות לאב...). אין על כך כל קובלנה.

השאלה העיקרית היא האם נותנים לאותם ילדים

".. מי שמביט על השבת - שהיא קודש הקדשים - בתפיסה החיצונית, ואינו מנסה לקבל

שיוכות לקדושתה העצומה, דומה הוא ליהודי - תייר אמריקאי - שמגיע לבית-המקדש, רואה את הכהנים בעבודתם ולוויים בשירים ובזמרים, וכשישאלוהו מה ראה, יאמר: 'ראיתי בניין יפה ומפואר, אנשים לבושים בלבוש נאה...'. כך הנכנס לשבת ואינו חותר לקראת השגת רוממותה - יידע נאמנה שעדיין לא בירר לעצמו מעולם מהי שבת, מעולם לא למד לעומקה את הסוגיא הנקראת 'שבת-קודש'

(הגאון רבי אברהם-יצחק קוק שליט"א - ראש ישיבת 'מאור התלמוד', ספר 'שדה אברהם')

נועם הנשמות

פרקי ערגה לשבת קדש

הפנקסו של מחנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

כך נבנה חממה

הרה"ג רבי רפאל גרינומן

במאמרנו פעם עמדנו על זכותנו וחובתנו כהורים, לדאוג לכך שכל דבר בבית ובקשר שלנו כהורים עם הילדים יכלול בתוכו דגש על כך שהילדים יחוו חינוך רגשי למה שאנו מחנכים אליו. ראינו כי מה שמשפיע בסופו של דבר לטווח הארוך על התנהגותו של ילד, נער וכל אדם, היא מדת החינוך הפנימי שלו לדברים. כיצד עושים זאת? ומה זה דורש מאתנו?

אנו מוסרים את נפשנו לחינוך ילדינו לדקדוק ההלכה וקיום המצוות בהידור, למידות טובות, הסתפקות וצניעות, ולהיות עבדי הקב"ה. כדי להבטיח חינוך עמוק של הנפש לעקרונות יסוד אלו, חשוב להשיג שהדברים ייעשו בצורה נעימה, באופן שנפש הילד תחוש הזדהות. ילד שחש בושה - לא יזדהה עם הערכים הגורמים לו להתבייש. ילד שחווה השפלה בקיום המצוות, לא יחוש חינוך לאותם ערכים.

ניתן למלא חוברות שלמות של סיפורים עצובים על בחורים שנשרו, ועל החוויות המשפילות, הכואבות והלא-נעימות שנצרכו בתודעתם, והשפיעו עליהם בצורה נוראית כן.

לא לחינם התבטא מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א על אותם נערים כי הם "אנוסים". הקושי של הנפש להתגבר על חוויות שליליות וכואבות, כאשר מנגד הרחוב מזמין אותם לרצף של עינוגים וחוויות מסנוורות ומתוקות, לאין סוף ריגושים [שאמנם לנו המבוגרים קל לעיתים להבין שזוהו שקר, וזה רק מסנוור וכו' וכו', אך לנער מתבגר זה כלל לא מובן...]. הקושי הזה הוא כה גדול עד שניתן לומר לעיתים כי הם ממש "אנוסים". לעומת זאת ילד שחווה "גאווה" בדרכו. נער שחווה ספוק, הצלחה, עונג, בדרך של עבודת ה', אזי כל מה שלמד והפנים, יצרב לא רק במוחו, אלא גם בנפשו, בנשמתו, ויהפוך להיות חלק בלתי נפרד מאישיותו.

כאשר סבי, הגאון רבי שמריהו גרינומן זצ"ל עמד להינשא, הוא שאל את דודו, מרן החזו"א זלה"ה, שלא זוהו ידו מתוך ידו, איך להצליח בחנוך הבנות בדור הזה שסיכמיו לחיי תורה?

החזו"א - שגידלו כמו בן ממש - ענה לו לאלתר: "צריך להחדיר אורח בבית ששולחן גדול משולחנם". בלי זה, בלי תחושת הגאווה של הנער שאני זוכה להיות מלגיונו של מלך, בלי מבט של רחמים על אותם שלא זכו, יתקשה הנער מאוד

לעמוד אל מול פיתויי הרחוב. "ויגבה ליבו בדרכי ה'" זה מביא את הנפש להזדהות ולחיבור. דבר זה נכון ותקף לכל תחומי החינוך. כפי שהזכרנו בשבוע שעבר, השאלה היא האם סעודת שבת נתפסת אצל הילד כאירוע מרומם ונעים או שזוהו זמן שהילד חווה אותו כעונש או כסבל. (הדגש הוא על החוויה של הילד ולא על תפיסתנו או את הדברים).

עד כמה הלימוד המשותף עם האב נתפס בלבו של הנער כזמן נעים, האם אנו מקפידים לתת לו את התחושה הטובה, של ההצלחה, של הכבוד, של הסיפוק, או חלילה להיפך...

תלמודא

חושג תלמודי אחד

סמכותו של שבת יהודה

הרה"ג רבי יוסף מיימון שליט"א

על הנאמר בפרשתנו 'לא יסור שבת מיהודה ומחוקק מבין רגליו' אמרו (סנהדרין ה'). 'לא יסור שבת מיהודה אלן ראשי גלויות שבבבל שרודין את ישראל בשבת ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים' ולמדו מכך שהגם שבר"כ דיין שטעה בשיקול הדעת עליו לשלם על הטעות, מי שמונה ע"י הריש גלותא יש לו 'חסיונות' מתשלום.

בגמ' מבואר שהכח של נתינת ה'חסיונות' באופן גורף הוא רק לראשים שבבבל, אך אלו שבישראל המיניו שלהם פוטר רק את הדיונים שבא"י ולא את אלו שבבבל.

משכך הלכה נראה שבבבל היו חכמים יותר, ועל כך הקשו התוס' שבפסחים (נא). מתבאר שבני בא"י כופים את בני בבל לנהוג כמותם, והוא ממש להפך.

מכאן זה חילק ר"ת את מהותו של הנשיא לשתי סמכויות א. סמיכת מורי הוראה. ב. כח הפקעת ממון הציבור - הפקר בי"ד הפקר. לענין סמיכת מורי הוראה הדבר תלוי בחכמה שקיימת בא"י יותר מבבבל וזאת משום 'אירא דא"י מחכים'. אך הסמכות לפטור דיין שמונה על ידם אינו תלוי בחכמה אלא הוא מכח הכלל 'של הפקר בי"ד הפקר' וכח זה ניתן בעיקר לראשי הגלויות שבבבל.

ר"ת מטעים זאת בלשון המקרא שלאילו שבבבל ניתן ה'שבת' דהיינו הרדייה, ואילו לבני א"י ניתן ה'מחוקק' דהיינו החכמה.

ר"ת מוסיף מדוע דווקא לראשי גלויות שבבבל ה'שבת' ולנשיאים שבא"י ה'מחוקק', משום שראשי גלויות של בבל הם צאצאי יהודה המזכרים [כלומר בן אחר בן עד יהודה], ואילו הנשיאים שבא"י הם מהנקבות של יהודה, כמבואר בירושלמי (כלאים ה, ט), ור"ת סתם ולוה פירש.

ההסבר המתבקש לכאורה בדבריו הוא שליהודה נתנו שתי הכוחות, ובי'רושה' של כוחות הללו נחלקו הזכרים והנקבות, שכח הכפייה עבר לזכרים והחכמה עברה לנקבות, ונראה שאין זה טבע בכל ירושת תכונות כעין זו, אלא כך פעלה ברכת יעקב אבינו שה'שבת' לא יסור מ'יהודה', ושם 'יהודה' כידוע נשאר רק בזכרים כמו כל שבת, אך לגבי ה'מחוקק' כתוב 'מבין רגליו' דהיינו שיצא ממנו ואף שאין שמו עליו, והיינו אפילו מהנקבות.

ולעניות דעתי, שלאמיתו של דבר ק"ו שגם לזכרים ניתנה החכמה, שהרי אמרו חז"ל שהלובן [- מח ועצמות] בא מזכר, אלא שהם בבבל ושם חסר ה'אירא מחכים', ומה שאמר שמעלת ה'מחוקק' נתנה לנקבות היינו אפילו לנקבות שסו"ס גם הם נחשבים 'מבין רגליו' של יהודה.

עלינו להשקיע מאמצים ומחשבה, ולראות שכל ערך שאותו אנו מבקשים להנחיל לצאצאינו, יהיה באופן כזה שהנפש תזדהה עמו, תתחבר אליו. בלי זה - אנו חוטאים לתפקידנו. אכזבות ותסכול הינם הרעל של החינוך.

הסוגיה רחבה הרבה יותר ומקיפה את כל תחומי חיינו: דמיינ את עצמך מלמד בחיידר, ואתה יודע שהמנהל מאוכזב, מתוסכל, וכלל לא אוהב אותך. דמייני את עצמך מורה בבית הספר, ביודעך שהמנהלת מחפשת עילה לפטר אותך.

נסו לתאר את עצמכם, נמצאים במקום שבו אינכם אהודים, ואינכם רצויים. האם העובדה הזו תגרום לכם להזדהות עם המקום וערכיו, או שלפתע תמצאו את עצמכם מלאי בקורת, סלידה, דחייה ואי-הזדהות עם המקום? כשישאלו אתכם על המקום, תמצאו את עצמכם מתקשים לפרגן ולמצוא את הטוב... במקרה הטוב... מדוע זה כך? משום שכבני אדם, היחס הרגשי שלנו כלפי האנשים, כלפי המקום, ישפיע באופן ישיר על עמדתנו ודעותינו. ככה זה, אלא אם כן אנו אנשים מתוקנים ביותר ונעלים. אנחנו לא... כשאני חש שמישהו מזלזל בי, מבזה אותי, כשאני חש אי-הזדהות עם בן אדם, באופן אוטומטי איני מזדהה עם ערכיו, ועם דעותיו. ולהפך, כאשר אני חש הזדהות רגשית עם "האדם" עם "המקום" ממילא, נטייתי הטבעית היא, להזדהות עם ערכיו ועקרונותיו.

ילד שגדל בבית בו הוא חש אהוב, מוערך, נתנים בו אמון, הוא מקבל הכרה ומקום למה שהוא, נטייתו הטבעית היא להזדהות עם הערכים של הבית, וממילא ערכים אלו יופנמו בו. וחלילה להיפך כשנער אינו מזדהה, הוא מתבייש, הוא חש דחוי וכו' - הוא יתקשה מאוד להזדהות עם ערכי הבית בו הוא גדל. שגרת החורף המבורכת, יחד עם הקורונה שעדיין משאירה אותנו בבית כל כך הרבה, הינם הזדמנות פז, לבנות קן חמים, תומך, אוהב ומחבק.

(מתוך מאמר במגזין החינוכי 'במקד' מבית עיריית ב"ב - כסלו תשפ"א)

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

משאית מקפיצה

באחד משבתות ה"קונוונשן" בארה"ב, בהן היו מתכנסים גדולי יהדות אמריקה ודנים בנושאים העומדים על הפרק, חל גם שבת העלייה-לתורה של נכדו של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל - בעל ה'אגרות משה'. העלייה לתורה התקיימה במקום אחר לחלוטין כך שלא הייתה אפשרות להשתתף בשני האירועים גם-יחד.

מאחר וה"קונוונשן" הנו אירוע ציבורי הנוגע לכלל הציבור כולו, העדיף הגר"מ פיינשטיין להגיע לשם ולוותר על ההשתתפות בשמחת העלייה לתורה של נכדו הצעיר.

כשנשאל אבי הנער, בנו של הגר"מ, האם אינו מצטער שאביו לא משתתף בשמחה השיב, כי

אמנם היה שמח אם היה מגיע אך כעת הוא אנו מצטער משום שיודע הוא שאביו אוהבו באמת וכי מה שביכר להגיע לאירוע הציבורי אין זה מפני שלא דואג לו או אינו אוהבו חלילה אלא מפני שכך נדרש לעשות.

ולהמחשת העניין שאביו אוהבו סיפר את הסיפור המופלא הבא.

***

"בהיותי ילד הייתה לי קביעות ללמוד על אביו בזמנים מסוימים. פעם באמצע הלימוד ראינו מבעד לחלון משאית גדולה המלאה במזרונים קפיצה. היה זה שעשוע מקובל באמריקה של אז, כאשר כל ילדי השכונה היו מתאספים למשאית ומכרכרים בעוז על משחקי הקפיצה.

כאשר אבי הבחין בנעשה, פנה אלי ושאלני: "האם גם אתה מעוניין לצאת ולשחק עם ילדי השכונה?".

"הלא כעת לומדים אנו ואיך נפסיק" - תהיתי לאלתר. "אין דבר" - ענה אבי - "מאת ואת משחק הקפיצה על המשאית לא תוכל להשלים אחר-כך, אני אמתין לך כאן ולאחר המשחק נשלים את פרק

הרעיון האבסורדי הזה נמצא גם בתחומי הפרנסה.

אנשים יכולים לחפש עוד אפיקי פרנסה, וזה יכול לפעמים לבוא על חשבון המשפחה והילדים בצורה משמעותית מאוד. והשאלה העיקרית היא: מה הרווחנו?! הלא כל הרעיון של הפרנסה זה להביא יישוב-הדעת באמצעות אי מרדף אחרי השקל. אבל אם האדם עושה את פרנסתו עיקר, שוב חייו הופכים למרורים. הוא פספס את כל העניין. החמיץ את העיקר. למה לו כל זאת?!

הרב לודמיר: בהחלט. אנשים צריכים להבין שהפרנסה היא לא התכלית, לא העיקר - היא רק אמצעי בעלמא כדי להתקיים ולחיות. דרך של 'השתדלות' הנדרשת מהמאמין. אבל כשהיא באה על חשבון הקיום, היא מאבדת את כל העניין.

אני נזכר בגמרא שאולי מבטאת את האבסורד הזה.

הזמן הלימוד שנקבע מראש!". "מאז" - הפטיר בנו של הגר"מ פיינשטיין - "יודע אני כי אבי אוהב אותי באמת!".

במעשה זה מנוח אפוא דבר חכמה עמוק במאוד. ילד שלומד עם אביו עלול לחשוב כי זה מה שצריך לעשות אבל זה אולי מביא להתנגשות עם רצונותיו ומאווייו למשחק. כשהאב דואג לילד למשחק - הרי שהילד מבין שגם כשהוא מבקש ממנו ללמוד אותו זה נובע גם מדאגה ואהבה אליו!

אבל אם הילד חש התנגשות בין העולמות: עולמו של האב ועולמו הפרטי שלו, הרי זוהי סכנה אמיתית לכל חינוכו של הילד!

הגמרא בפסחים (יג כמדומנו) מבטאת זאת.

נחלקו שם רבי יהודה וחכמים האם צריך לבדוק חמץ לאחר זמן הבדיקה. רבי יהודה נוקט שלא יבדוק משום "שמא יבוא לאוכלו". אולם חכמים סבורים שיבדוק בכל אופן, ואפילו בתוך המועד. והגמרא מסבירה טעמם: "הוא עצמו מחזר עליו לשורפו, מיכל אכיל מיניה?". כלומר: האדם עסוק כעת בבדיקה של החמץ לשם ביעורו וסילוקו מהבית - האם ייתכן שהוא יעשה ההיפך מהמטרה ובדיוק עכשיו יחליט לאכול מן החמץ שלמולו??

זה מה שאולי יכול לקרוא לאנשים מתוך הבהילות לפרנסה. במקום להבין שהם עכשיו מחזרים אחרי הרוגע והחיים התקינים, הם משעבדים עצמם לפרנסה על חשבון אותה מנוחת הנפש המגיעה להם כתוצאה ממנה בס"ד. עיקר חסר מן הספר.

שיחות לילה

שיח יהודי פורה בעבודת ה'

מרדף הנדל"ן

אבישי פרי: בעידן המשכנתא אנשים להוטים אחרי הפרויקט הבא של הנדל"ן. אלא שלפעמים הוא יכול לגזול מהם את שלוות-חייהם. הם יכולים באמת לקחת עוד הלוואה ולהגיע ליעד הנכסף, אבל החיים שלהם ייראו מעכשיו אחרת. הם יהיו טרודים, עמוסים, לחוצים. זה ההיפך מכל הרעיון של רכישת דירה - הרחבת דעתו של אדם.

לתשומת-ליבכם! מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה

בשליחת דוא"ל לכתובת: abyisrael@gmail.com

זוג או פרט

הגר"ח טולידאנו - אב"ד ירושלים

רגעי האמת

רגעי-האמת הם המבחן האמיתי של האדם

"... האספו ואגידה לכם את אשר יקרה אתכם באחרית הימים".

ב'כוזרי' מובא פולמוס בינו לחכם שיכול ללמד אותנו פרק בהליכות הבית היהודי.

לאחר שנכח כי כל הדתות משתרשות על הדת היהודית, שואל ה'כוזרי' את החכם, מניין לו כי הדת היהודית היא הנכונה והאמיתית. שתי תשובות בדבר - ענהו החכם. האחת: סיפור יציאת מצריים מהווה עדות ניצחת לכך. הסיפור הזה, שעובר מאב לבנו זה דורות, מלמד שזוהי האמת המוחשית.

התשובה השנייה: העובדה שכל יהודי רגע לפני פטירתו מהעולם עושה הכול כדי לסיים את חייו באמירת 'שמע ישראל' מלמדת שזוהי האמת הנצחית. כי ברגעים הללו האדם הכי כנה והכי גלוי. "אין אדם משהו בשעת מיתה", בלשון חז"ל.

לשם כך הביא החכם מעשה באב ששכב על ערש-דווי וקרא לבניו על מנת שייטלו את הירושה העתידה. לאחד ציווה ללכת לעו"ד פלוני שיעניק לו את צי האניות שברשותו. לשני פקד ללכת לעו"ד אחר שיעניק לו את צי המטוסים שברשותו. וכן הלאה. אלא שרגע לפני שנפח את נשמתו צווח בקול גדול: 'שמע ישראל!'

איש החברה קדישא' שאל את הבנים בימי 'השבעה' מדוע הוא לא קיבל מאומה. "אבינו ביכר באותו זמן לקרוא 'שמע ישראל' חשוב היה לו הדבר יותר מכל הון, השיבו לו הבנים פה אחד.

כלפי מה הדברים אמורים?

לא רק בצוואה, ברגעים שמשפיעים על הילדים לכל החיים, יש רגעי אמת. כל אב ואב יודעים שבחיים יש רגעי אמת ורגעי שקר. רגעים שבהם הם עוסקים בדברים החשובים באמת ורגעים אחרים שהם עוסקים בצרכי עולם. חשוב מאוד לחדר לילדים בעיקר את רגעי-האמת הללו. הרגעים החשובים באמת. כדי שהילדים יידעו מה העיקר ומה הטפל.

גם בעל וגם אשה נמצאים לעיתים ברגעים פחות אידיאליים. רגעים של מרידות ובלבול. בזמנים אלו כל צד עומד למבחן וייתכנו פליטות - פה מיותרות. אבל מאוד חשוב שהצד השני לא יאבחן רגעי מתיחות כרגעי האמת. שיידע להבדיל בין רגעי האמת לרגעי השקר.

חלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

גלגולו של חיסון

מתקפ"א ועד תשפ"א: החיסון נגד הקורונה איננו הראשון בסדרה; הגילוי הזה כבר הרעיש את העולם לפני 250 שנה << הסיפור המלא

צילום: דב בער הכסמן

הנה כבר היה לעולמים, לפני כמאתיים וחמשים שנה כאשר הרופא האנגלי אדוארד ג'נר פיתח את החיסון נגד האבעבועות השחורות עלתה שאלה זו על שלחנם של גדולי ישראל - פתח השבוע הגאון הגדול רבי אשר וייס שליט"א בשיעורו הקבוע. במהלך השיעור הוא מגולל את הפרשייה ההיסטורית-הלכתית וכפי שנביא להלן.

בתפארת ישראל (אבות פ"ג בועז אות א') כתב ש"החסידי יענער" שהמציא את החיסון הוא מחסידי אומות העולם ובדין הוא שיטול שכרו לעולם הבא על שהציל אלפים ורבבות מרדת שחת. אך התפא"י לא התייחס לשאלה האם ראוי אכן לקחת חיסון זה.

אך במקום אחר (מס' יומא פ"ח בועז אות ג') כתב דאף שגם בחיסון יש סכנה מסוימת ויש מי שמתו ע"י לקחת החיסון, כיון שבמניעת החיסון הסכנה גדולה לאין ערוך, אכן יש להתחסן.

ואחד מרבני הזמן, רבי אברהם המבורג שהיה רב בהאג ואח"כ בלונדון פרסם ספר בשם עלים לתרופה שבו דן בשאלה זו וליקט כמה תשובות של רבני הזמן וכולם כ אחד ענו ואמרו שיש לקחת חיסון זה אף שבזמניהם ידעו שיש איזה אנשים שאכן מתו כתוצאה מהחיסון.

ואחד מגדולי הפוסקים המובהקים שבאותו הדור רבי ישמעאל כהן גדול בספרו שו"ת זרע אמת (ח"ב סימן ל"ב) התכתב עם חכם אחד רבי חיים יהודה גירון רצוא ושוב בשאלה זו. פקפק השואל אם מותר לקחת חיסון זה כיון שיש בו סכנה ויש שמתו על ידו, אף אם סכנה רחוקה היא, והזרע אמת השיב בארוכה ובתחילת דבריו אכן פקפק אם מותר לאדם להכניס עצמו בידיים לספק סכנה כדי להמנע מספק סכנה שעדיין רחוקה ממנו ולא חלה בו, אך בסו"ד הסיק דכיון שאילולי החיסון הסכנה גדולה לאין ערוך מהסכנה שע"י החיסון עדיף לקחת את החיסון.

השואל חזר והתנצל דכיון שירא הוא להורות השתמט מהלהורות ולא רצה להורות לא לחיוב ולא לשלילה, והגאון הזרע אמת חזר וכתב לו דאף שלדעתו ראוי לקחת חיסון זה מ"מ יראי ההוראה רשאים למשוך ידם ולנהוג בשב ואל תעשה, ע"ש.

ואף שהזרע אמת הראה פנים לכאן ולכאן בספר זבחי צדק להגאון רבי עבדאללה סומך (יו"ד קט"ז אות מ"א) הביא דבריו וכתב לעומתו "אנן בדין תהילות לאל יתברך יש לנו רופאים מומחים ע"י שעושים הברכה ולא ניוזק אדם מעולם וכן מעשים בכל יום".

ותלמידו החזיק אחריו בכף החיים (יו"ד שם ס"ק ט') כתב "ועתה נתחכמו יותר הרופאים שעושין זריקה ע"י מחט ביד הילדים, ועי"ז אין מוציאין הילדים חולי אבעבועות". וכ"ה בתוכחת חיים להגר"ח פלאגי (פרשת ויצא ברה"ו ומ"מ אם יצטרך), ע"ש.

הרי שגדולי האחרונים נקטו שראוי לקחת חיסונים אף שבימיהם אכן ידוע היה שיש שמתו ע"י החיסון, כיון שאלה היו מייעוטים דמיעוטים וללא החיסון מתו רבים, ואם כך פסקו בימיהם ק"ו בימינו, כי החיסונים בימינו בטוחים לאיל ערוך ממה שהיו בימי קדם.

ולגבי החיסון נגד הקורונה, לומד הגאון רבי אשר וייס שליט"א, בבדיקות שנערכו ע"י החברות המייצרות תוך שקיפות מלאה ופיקוח ע"י גורמים חיצוניים השתתפו כשמונים וחמשה אלף איש, כמחציתם קיבלו את החיסון וכמחציתם קיבלו תחליף עקר, מעשרות האלפים שלקחו את החיסון לא נמצא אף אחד שמת כתוצאה מהחיסון. מהקבוצה שקיבלה את התחליף נפטרו ששה אנשים ומאלה שקיבלו את החיסון נפטרו שנים בלבד. ולגבי שני המתים שקיבלו את החיסון לא אובחן שום קשר בין סיבת המות ובין החיסון. לדעת כל המומחים על אף המהירות שבפיתוח החיסון ואישורו, חיסון זה הוא מן היעילים והבטוחים שפותחו מאז ומעולם.

אומר הגר"א וייס שליט"א: וכבר הארכתי במק"א (שיעור השבועי פר' וישלח ופר' בראשית העעל"ט) להוכיח שמיסודות ההלכה לסמוך על דעת המומחים והרופאים שבכל תחום ותחום, ויש הלכות מפורשות גם כיצד יש לנהוג כאשר יש סתירה בין דעתם של רופאים שונים, וכל כה"ג יש משקל לדעת הרוב, ולדעת המומחים הגדולים ביותר, וכמבואר בשו"ע (סימן תרי"ח סעיף ג' - ד' ובמשנה ברורה סק"י), ע"ש.

ומצינו שגדולי ישראל לפעמים פקפקו בידיעת הרופאים, עיין בשו"ת כנסת יחזקאל להג"ר יחזקאל קצנלבוגן שהיה גדול הדור לפני כשלוש מאות שנה (סימן ט"ז) שפקפק אם הרופאים בקיאים בקלקול האוויר. ובשו"ת מאמר מרדכי להגרמ"ז איטינגא (סימן ס"ז) הביא דבריו ופקפק לפיהם כמה שאמרו הרופאים בזמנו בשעת המגיפה בשנת תרל"ג דאף הבריאים אסור להם להתענות, אך מ"מ כתב שהוא זוכר שדודו הגדול בעל ישועות יעקב פסק בשנת תפצ"א שאכן אף הבריאים לא יתענו בתשעה באב, ע"ש.

הרי שגדולי ישראל לפעמים הפעילו שקול דעת אף לפקפק במה שאמרו הרופאים, אך מ"מ למעשה חששו לדבריהם במקום חשש סכנה. אך אין כל זה ענין לנידון דידן שיעילות החיסון מצד אחד והחשש הזניח לסיכון כלשהו, הוכחה והתקבלה על דעתם של אלפי אנשי רפואה ומדע, והממסד הרפואי בכל המדינות המתקונות, ואין בזה כל פקפוק.